

Ceteris paribus

HET WOORD AAN...

Bart Hobijn

Bart Hobijn is hoogleraar aan de Arizona State University in de Verenigde Staten.

Waar werkt u op dit moment aan?

Het meeste van mijn recente onderzoek heeft betrekking op loongroei en productiviteitsontwikkelingen in de Verenigde Staten. Gedurende de recessie van 2008–2010 was de loongroei verbazingwekkend hoog, gegeven het feit dat de werkloosheid met meer dan vijf procentpunten steeg. Echter, in de vijf jaar sinds het einde van de recessie is de loongroei in de VS rond twee procent per jaar blijven steken, hoewel er recentelijk wat versterking in te zien is. Mijn onderzoek richt zich op twee zaken. Ten eerste, wat zijn de factoren die op korte termijn de loongroei beïnvloed hebben gedurende en na de recessie? Ten tweede, is er sprake van neerwaartse druk op de langetermijnloongroei?

Wat zijn uw bevindingen?

Een van de redenen dat gedurende de recessie de lonen niet meer daalden, is dat de meeste werkgevers lonen liever niet verlagen vanwege de negatieve invloed die dit heeft op de moraal en productiviteit van werknemers. Dus, de diepe recessie resulteerde in een recordaantal werknemers wier loon gelijk bleef en een niveau van lonen dat hoger was dan wanneer lonen zich flexibel hadden aangepast. Dit verhoogde loonniveau wordt nu langzaam afgebouwd door middel van productiviteitsgroei en inflatie. Dit wordt ook wel 'de olie in de tandwiel van de arbeidsmarkt' genoemd. Er is echter maar heel weinig smering op dit moment, aangezien zowel productiviteitsgroei als de inflatie laag is. Op de lange termijn is de loongroei gelijk aan de som van de arbeidsproductiviteit, veranderingen in het aandeel van arbeid in het nationaal inkomen en inflatie. Het arbeidsaandeel in de VS is aanzienlijk gedaald sinds het midden van de jaren tachtig, en met name gedurende de laatste vijftien jaar. In ander onderzoek laat ik zien dat dit met name komt door een daling van het arbeidsaandeel in sectoren waar er een toename is van internationale concurrentie. Op dit moment kijk ik hoe de verschuiving van arbeidsintensieve

activiteiten van geïndustrialiseerde landen naar lagelonenlanden de wereldproductiviteit beïnvloedt.

Wat kan de beleidsmaker leren uit uw onderzoek?

Na een lange en diepe recessie kan loongroei lang laag blijven wanneer bedrijven loonsverhogingen uitstellen om zo te compenseren voor niet gerealiseerde loonsverlagingen gedurende de recessie. Gedurende zo'n periode is loongroei maar een zeer beperkte maatstaf voor de sterkte van de arbeidsmarkt. De gemiddelde loongroei in de VS is echter al laag sinds 2001 en er zijn belangrijke langetermijnontwikkelingen die daaraan bijdragen. Globalisatie is er daar een van. Daarbij komt de lage trendproductiviteitsgroei van de afgelopen twaalf jaar. Wat de redenen zijn voor de lage trendgroei is de belangrijkste open vraag voor economische beleidsonderzoekers op dit moment.

UIT DE OUDE ESB-DOOS

VAN AFGEKEURD KOMT UITGEWERKT?

Om de uitstoot van mensen met een geringe productiviteit uit het productieproces tegen te gaan, moeten werkgevers veel directer met de kosten van hun handelwijze worden geconfronteerd. Dan worden ze gedwongen een afweging te maken tussen een hoge arbeidsproductiviteit die gepaard gaat met hoge kosten voor ziekte- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen enerzijds en een lagere arbeidsproductiviteit gecombineerd met lagere kosten anderzijds. Financiële prikkels gericht op werknemers verhinderen dat zij zich tevreden stellen met een WAO-uitkering. Het moet werkgevers en werknemers duidelijk worden dat het om economische en sociale redenen onaanvaardbaar is minder productieven buiten spel te zetten. De nu voorgenomen maatregelen zullen echter niet verhinderen dat de komende jaren nog eens meer dan 100.000 mensen worden afgekeurd.

Ernste, D.E. (1990) Afgekeurd. ESB, 75(3759), 485.

